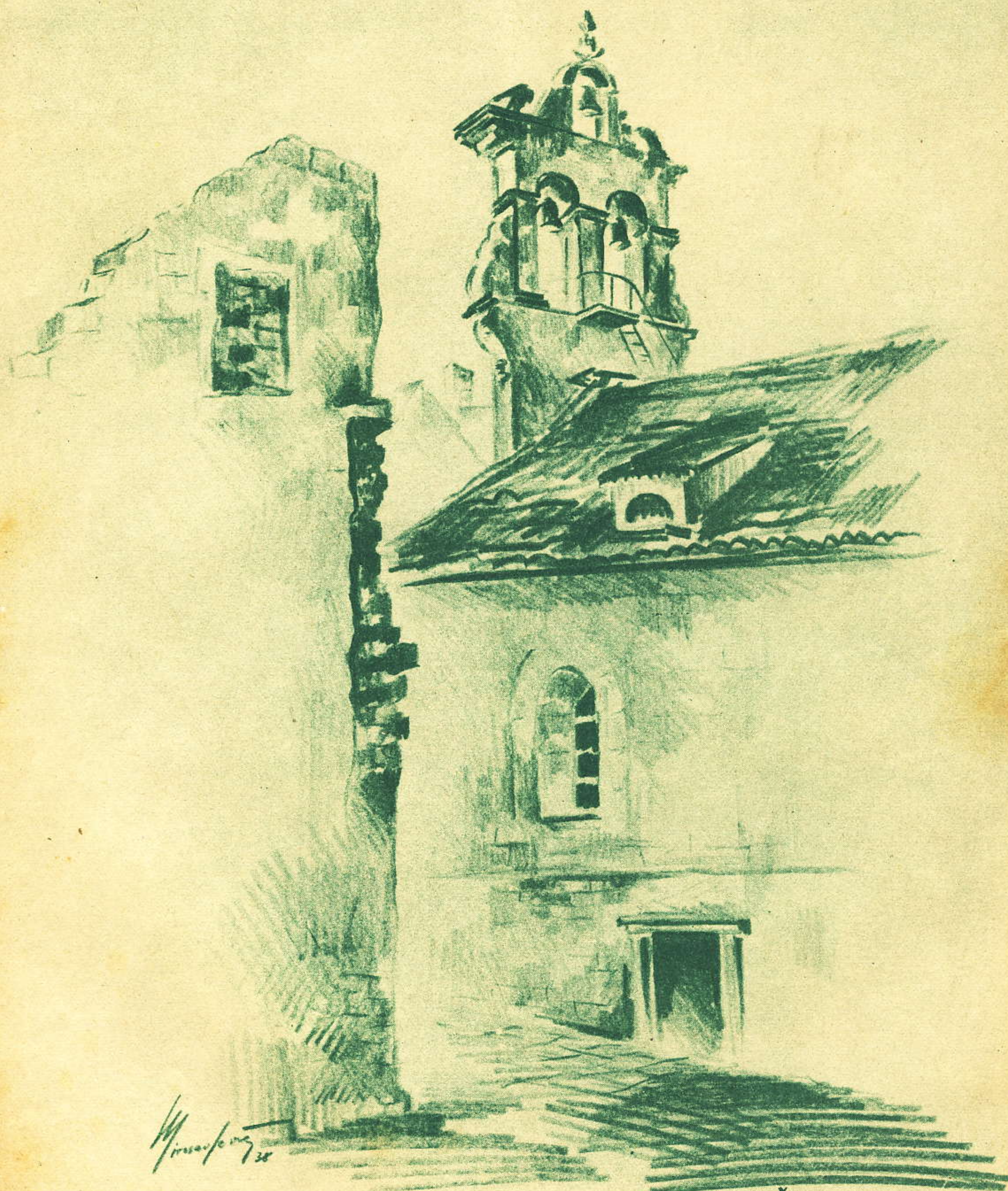
TAKSA PLAĆENA U GOTOVU CIJENA 3 DIN

BR. 12 25. OŽUJKA 1939.

OBITELJ

OBITELJ

ILUSTROVANI ČASOPIS ZA HRVATSKU PORODICU

GODINA XI. U ZAGREBU 25. OŽUJKA 1939. BROJ 12

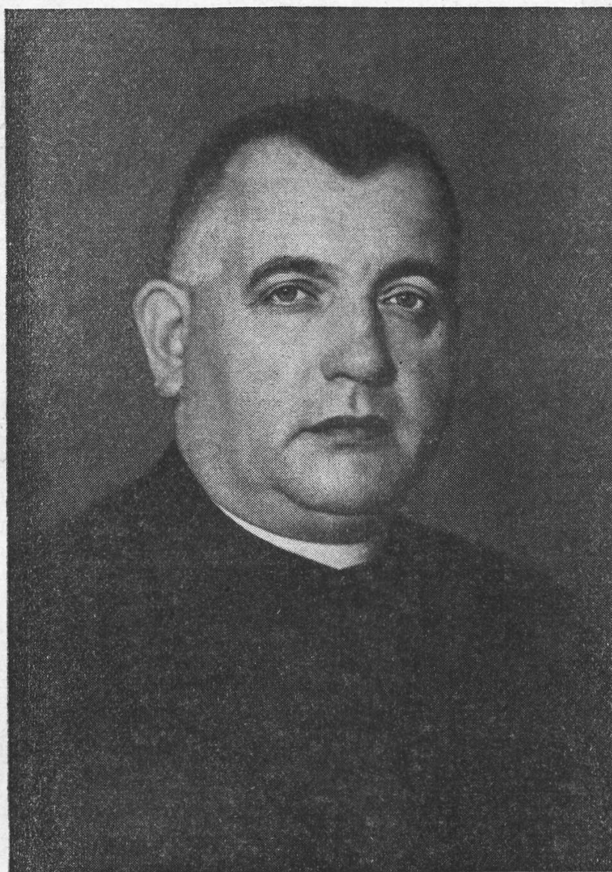
Samostalna slovačka država

Napisao Dr Josip Andrić

Evropa ima od 14. ožujka jednu novu samostalnu i suverenu državu: Slovačku. Jedan od najmanjih slavenskih naroda, kojega je tuđinska madžarska vlast u posljednjih sto godina nastojala uopće izbrisati s lica zemlje utamanjujući mu svijest, jezik i ime, osovio se na svoje vlastite noge i stvorio sebi svoju vlastitu državu.

Nada sve je zanimljiv onaj put, kojim se slovački narod iz tisućugodišnjeg ropstva pod madžarskom uzurpatorskom vladavinom oteo i izdigao do ove svoje današnje samostalnosti.

Kad je prije četiri decenija ustao mladi svećenik Andrej Hlinka i stao da radi za minimalna prava slovačkog naroda »u madžarskoj domovini«, kako su Slovaci tada morali govoriti ne smijući Slovačku zvati ni imenom domovine, tada je već postao sumnjiv kao »Panslaven«, a kad se on usudio da još osnuje i slovačku katoličku stranku, graknuše na njega Madžari i strpaše ga na 33 mjeseca u segedinski zatvor. Dok je još bio u zatvoru, slovački su protestanti digli kuku i motiku na slovački »klerikalizam«, i tek što je Hlinka bio izašao iz zatvora, proglasiše njega i njegov rad štetnim i madžarofilskim. A kad je za svjetskog rata Hlinka bio prvi, koji je rekao, da treba Slovačku otrgnuti od Madžarske i Habsburgovaca te s Česima stvoriti zajedničku državu, svi se osupnuše nad tom njegovom smionošću. Ali to nije ništa smetalo zaklete neprijatelje »klerikalizma«, da su tog istog Hlinku i u novoj českoslovačkoj državi, za koju je on bio jedan od prvoboraca, proglasili izdajicom i strpali u zatvor. A Hlinka je prema svemu tomu podigao samo skroman zahtjev: ostvarenje slovačke autonomije.

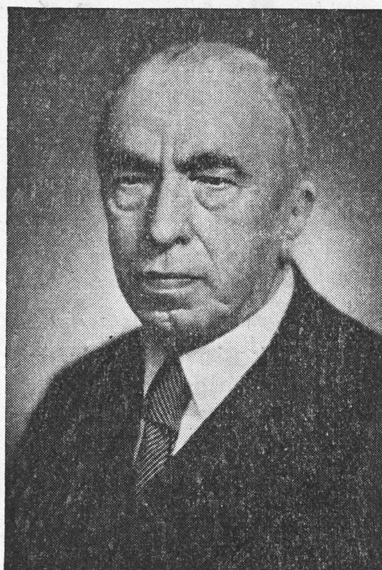
DR JOSIP TISO, PRVI PREDSJEDNIK SAMOSTALNE SLOVAČKE

Hlinkin je zahtjev za autonomijom Slovačke ostao glas vapijućega u pustinji. I bio je ostvaren tek pod pritiskom najnepovoljnijih međunarodnih prilika prošle jeseni. Pa ni iza toga još nije bio shvaćen ni poštivan. Iz neprotumačivih razloga Česi su 10. ožujka svrgli s mjesta predsjedništva slovačke autonomne vlade dra Josipa Tisa, čovjeka, koji diše najčišćim hlinkovskim duhom i koji je bio najvjerniji pristaša lojalne državne zajednice s Česima. Taj nepromišljeni čin doveo je do raspada češko-slovačke državne zajednice. Slovački je sabor 14. ožujka proglasio samostalnu slovačku državu, kojoj je na čelu dr Tiso. Nikad nisu imali svoje države, a danas je imadu. Nad njom lebdi duh Andreja Hlinke, koji je slovački narod izveo nesamo iz tisućugodišnjeg mađarskog sužanjstva, nego ga je — stavljajući mu pred oči samo skromne težnje — doveo i do najvećeg cilja.

Slovački narod — ako izuzmemo velikomoravsku državu, koju su Madžari prije više od tisuću godina srušili — nije nikad imao svoje vlastite države. Sad je ima. Ulazi u red ostalih slavenskih država, da izvrši misiju, koja joj je po Providnosti, po njenoj katoličkoj i slavenskoj tradiciji i zemljopisnom položaju određena.

Češka u prošlosti prema Njemačko-Rimskom carstvu

Napisao Antun Šimčik

PREDSJEDNIK ČEŠKE REPUBLIKE DR EMIL HACHA, koji je potpisao kod Hitlera akt o protektoratu nad Češkom

Primivši kršćanstvo iz Velike Morave g. 863. kneževina i zatim kraljevina Češka orijentirala se prema zapadnom kršćanstvu. Knezovi češki borili su se bez prestanka za nezavisnost češke države protiv njemačkog rimskog carstva od X. do XIV. stoljeća. Sveti Većeslav (920. do 929.) prožeo je češki narod zapadnim kršćanstvom i uredio odnošaj prema njemačkom carstvu ugovorom s carem Henrikom I.

Nasljednici sv. Većeslava stvorili su moćnu državu, koja je obuhvatala Češku, Moravsku, Gornju i Donju Lužicu u Saskoj, Šlesku, a neko vrijeme češki kraljevi bili su i kraljevi poljski. Ta veza Češke i Poljske prekinula se smrću posljednjega Přemyslovića, mlađahnoga Većeslava III., koji je g. 1306. poginuo u Olomucu od ruke jednoga Nijemca, kad je polazio u Poljsku, da se okruni za poljskoga kralja.

U početku XII. stoljeća dobili su češki knezovi sve veći utjecaj na poslove rimskoga carstva. Česi su uvijek sačuvali pravo, da sami biraju svoga kralja, koji je bio gotovo neograničeni gospodar u zemlji i bio jedan od sedam knezova, koji su birali rimskoga cara.

Poslije Přemyslovića vladala je u Češkoj dinastija Luksemburška, kad se Ivan knez od Luksemburga oženio Elizabetom, češkom kraljevnom. Sin Ivanov Karlo, čovjek izvanrednih sposobnosti, bio je izabran carem rimskim i dvije godine kasnije g. 1346. kraljem češkim. On je iz temelja preuredio odnošaj Češke prema carstvu zlatnom bulom g. 1456. Češki kralj dobio je prvo mjesto među izbornim knezovima i time među svima knezovima rimskoga carstva. U isto vrijeme bila su priznata posebna prava češke države i njena potpuna unutrašnja samostalnost. Karlo je u glavnom gradu Češke Pragu osnovao sveučilište g. 1348., najstarije a neko vrijeme i jedino u srednjoj Evropi kao središte kulture za cijelo rimsko carstvo. Karlov sin Većeslav naslijedio je oca nesamo u kraljevskoj nego i u carskoj časti.

Nakon dvaju kraljeva iz poljske dinastije Jagelove izabrali su češki staleži kao i hrvatski i jedan dio ugarskih Ferdinanda I. Habsburgovca. U to doba bio je Prag glavni grad svetoga rimskog carstva njemačkog naroda i u crkvi svetog Vida pokopani su većim dijelom svi češki kraljevi: posljednji među njima Rudolf I., koji je umro na Hradčanima g. 1611.

Od tridesetgodišnjega rata su Česi izgubili pravo da biraju sebi kraljeve. Ipak su se i otada svi carevi njemački (austrijski) osim Josipa II. krunili za češke kraljeve krunom sv. Većeslava, koja se i danas čuva u crkvi sv. Vida u Pragu. Franjo Josip I. se g. 1870. spremao, da se okruni češkom krunom, kako je po ustavu bio dužan i kako je sam bio obećao, ali su ga od tog odgovorili Madžari.

Odnošaj kraljevine Češke prema rimskom carstvu nije bio rezultat sile i osvajanja, nego je odgovarao sredovječnom kršćanskom političkom idealu: da rimski car bude u svjetovnom pogledu glava kršćanskoga svijeta onako, kako je Papa bio duhovna glava. Cijelo to vrijeme Češka je održala svoju državnost.

Ovo, što je danas Češka uklopljena u njemačko carstvo, u bitnoj je opreci s onim, što je nekada bilo. Danas svijetom vlada nacionalni ideal, po kojem svaki narod ima pravo na svoju suverenu državu. Oduzeti to pravo jednom narodu, i to još jednom od najkulturnijih Evrope, protivi se osjećanju današnjeg čovječanstva.

SVETI VEĆESLAVE, VOJVODO ČEŠKE ZEMLJE, NE DAJ POGINUTI NAMA I BUDUĆIMA!

Novela „Obitelji“

Arhimedova smrt

Napisao Karel Čapek

Pripovijetka o Arhimedu nije se dogodila sasvim onako, kao što se piše. Istina je doduše, da je bio ubijen, kad su Rimljani uzeli Sirakuzu, ali nije ispravno, da je u njegovu kuću provalio rimski vojnik, da plijeni, i da je Arhimed zadubljen u crtanje nekakve geometrijske konstrukcije zlovoljno zarežao na njega: »Nemoj mi mrsiti mojih krugova!« Najprije Arhimed nije bio kakav rastreseni profesor, koji ne zna, šta se oko njega zbiva; naprotiv bio je od prirode pravi vojnik, koji je izmišljao za Sirakuzu ratne strojeve za obranu grada; drugo pak, onaj rimski vojnik nije bio kakav pjani pljačkaš, nego naobraženi i ambiciozni štopski satnik Lucije, koji je znao, s kim ima čast govoriti, i nije došao plijeniti, nego je na pragu po vojnički pozdravio i rekao:

»Zdravo Arhimede!«

Arhimed digne oči s povoštene daščice, na kojoj je zbilja nešto crtao, i reče: »Šta je?«

»Arhimede,« reče Lucije, »mi znamo, da se bez tvojih ratnih strojeva ova Sirakuza ne bi bila držala ni jedan mjesec; ovako smo imali s njom posla dvije godine. Nemoj misliti, mi vojnici znamo to ocijeniti. Sjajni strojevi. Čestitam.«

Arhimed mahne rukom. »Molim te, pa to nije ništa. Obični strojevi za bacanje, — jedna igračka. Sa znanstvenoga gledišta to nema velikog značenja.«

»Ali ima s vojničkoga,« reče Lucije. »Slušaj, Arhimede, došao sam ti reći, da radiš s nama.«

»S kim?«

»S nama Rimljanima. Ta moraš znati, da je Kartaga u dekadenciji. Sad ćemo mi zgrabiti Kartagu, da staneš pa da gledaš! Vi bi trebali ići radije s nama, vi svi.«

»Zašto?« promrmlja Arhimed. »Mi Sirakužani slučajno smo Grci. Zašto da idemo s vama?«

»Zato, jer živite na Siciliji, a mi Siciliju trebamo.«

»A zašto ju trebate?«

»Zato jer hoćemo zavladati Sredozemnim morem.«

»Aha,« reče Arhimed i pogleda zamišljeno na svoju pločicu. »A zašto to hoćete?«

»Tko je gospodar Sredozemnog mora,« nastavi Lucije, »taj je gospodar svijeta. Pa to je jasno.«

»A zar vi morate biti gospodari svijeta?«

»Da! Rim ima poslanje da bude gospodar svijeta. I kažem ti, da će biti.«

»Moguće,« reče Arhimed i stane brisati nešto na povoštenoj daščici. »Ali ja vam to ne bih svjetovao, Lucije. Slušaj, biti gospodar svijeta, to će vam nametnuti jednom strahovitu obranu. Šteta posla, koji ćete u to utrošiti.«

»To je svejedno; ali ćemo biti velika država.«

»Velika država,« reče tiho Arhimed. »Ako nacrtam malen ili velik krug, opet je uvijek krug. Opet ima granice, — nikad ne ćete biti bez granica, Lucije. Zar misliš, da je veliki krug savršeniji nego mali krug? Zar misliš, da si veći geometar, ako povučeš veći krug?«

»Vi se Grci uvijek igrate s dokazima,« prigovori satnik Lucije. »Mi dokazujemo svoju istinu drukčije.«

»Čime?«

»Djelom. Na primjer osvojili smo vašu Sirakuzu. Dakle Sirakuza je naša. Je li to jasan dokaz?«

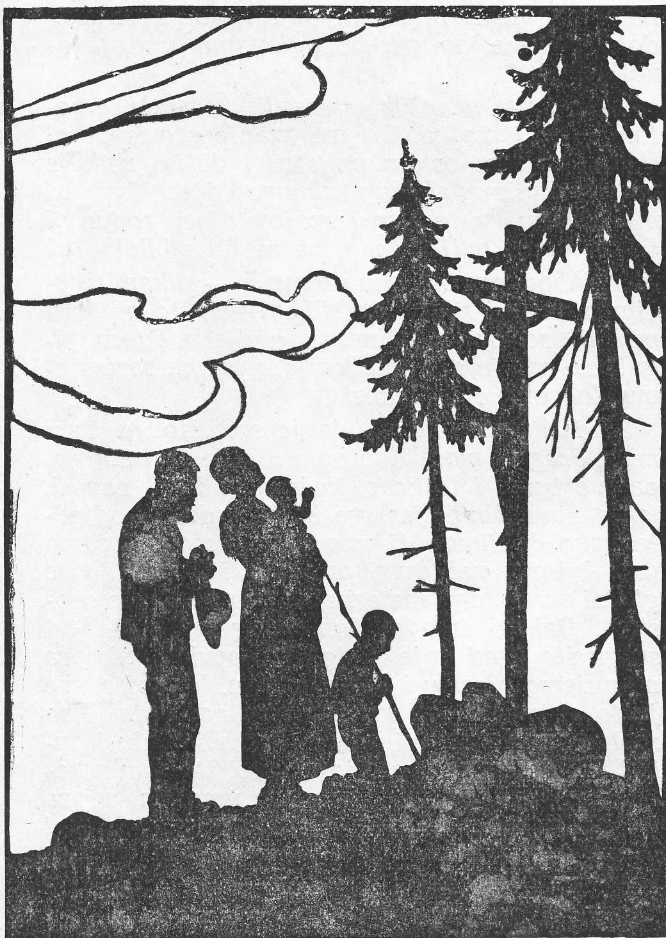
»Jest,« reče Arhimed i počeše se pisaljkom u kosi. »Jest, vi ste uzeli Sirakuzu; samo to više nije i ne će biti ona Sirakuza, kao dosad što je bila. To je bio velik i slavan grad, čovječe; sad već nikad više ne će biti velik. Šteta Sirakuze!«

»Zato će Rim biti velik. Rim mora biti najjači na čitavom krugu zemaljskom.«

»Zašto?«

»Da se održi. Što smo jači, to više imamo neprijatelja. Zato moramo biti najjači.«

»Što se tiče sile,« izusti Arhimed, »ja sam donekle fizičar, Lucije, i nešto ću ti reći. Sila se veže.«

SKRUŠENA MOLITVA PRED RASPELOM

Slika na omotu:

Crkvica sv. Nikole na Korčuli

Naslikao Vlad. Mirosavljević

»Šta to znači?«

»To je takav zakon, Lucije. Sila, koja djeluje, veže se. Što budete jači, više ćete svoje snage na to trošiti; dok jedanput ne dođe čas...«

»Što si htio reći?«

»A ništa. Nijesam ja prorok, čovječe; ja sam samo prirodoslovac. Snaga se veže. Više ne znam.«

»Slušaj, Arhimede, ne bi li htio raditi s nama? Nemaš pojma, kakve bi ti se ogromne mogućnosti otvorile u Rimu. Ti bi gradio najjače ratne strojeve na svijetu.«

»Moraš oprostiti, Lucije; ja sam čovjek star, i htio bih još izraditi jednu ili dvije od svojih misli. Kako vidiš, evo baš sada ovdje nešto rišem.«

»Arhimede, zar te ne privlači misao, da s nama osvajaš vlast nad svijetom? Zašto šutiš?«

»Oprosti,« reče tiho Arhimed nad svojom daščicom. »Šta si rekao?«

»Da bi čovjek kao ti mogao osvajati gospodstvo nad svijetom.«

»Hm, gospodstvo nad svijetom,« reče Arhimed udubljen u svoj posao. »Nemoj se ljutiti, ali ja imam ovdje nešto važnije. Znaš, nešto trajno. Nešto, što će zbilja ostati.«

»Šta je to?«

»Pazi, nemoj mi pomrsiti mojih krugova! Ovo je način, kako se izračuna površina kružnog isječka.«

Kasnije je bila izdana službena vijest, da je učeni Arhimed izgubio život slučajno.

Preveo *A. Šimčik*

ANKETA „OBITELJI"

SREĆA JE U NAMA SAMIMA

Br. 11.

Kad bi svatko od nas dobio ono zvanje, koje sâm u sebi nosi, bilo bi nas malo nesrećnih! Ja sam trebala biti: ili slikar ili učiteljica — ili žena i mati. Jer se ni jednog od tih zvanja ne htjedoh dragovoljno odreći, uglavnom sam zadovoljna!

»Službena« učiteljica sam bila do udaje, a potom žena i majka. To me zvanje svu ispunja! Učiteljica sam ostala po srcu i duši i nadalje svojim bivšim đacima i njihovoj djeci, kadgod me trebaju, a to sam i svojoj djeci rođenoj! Djeca su mi uvijek mila, pa ma čija bila!

U slobodnom odsjeku vremena — slikam! Ljubim prirodu i radi toga slikam sve, što mi je u njoj lijepo. Sve to učim i svoju djecu. Djecu odgajamo na vjerskoj podlozi, jer je ona baza svemu dobrome i pravome!

Srećna sam u tome, da je sve, što je meni milo, drago i mom životnom drugu. Slažemo se, pa sve brige i teškoće, koje nam život nanosi, lakše podnosimo, jer sve boli i radosti podjedjednako dijelimo. Mi smo si uzajamno ne samo muž i žena, već pravi prijatelji i druzi! To je glavni uzrok, da i materijalne manjke lakše snosimo. Daleko smo od kulturnog središta i od svega što grad daje. Stoga u časovima odmora njegujemo pjesmu i lijepu knjigu. Vjerujte, sve je to potrebno kao krušac, koji nas hrani, kao rosica bilju! Hrane i okrepe treba i tijelu i duhu! Dà, da, srećna sam još i zato, što sam zdrava, pa se ni kod posla brzo ne umaram, a i za to, što su mi oči zdrave! O, koliko one vrijede! Blaga neizmjerna!

Ne moramo biti ni slikari, književnici ni glazbenici, ali za najranije dobe njegujmo u djece te lijepe osebine! One će ih odvraćati od mnoge besposlice i zla društva. To će im u životu, ma što ih čeka, sve pozlatiti.

Takva djeca, kad odrastu, nikad se ne će dosađivati, ni sebe ni druge gnjaviti, bit će vedri i svud će sijati dobro raspoloženje. Bit će ljudi dobre volje! A mi takvih trebamo!

Budimo s malim zadovoljni, učimo se ljubiti Boga i prirodu, budimo radini i snošljivi, pa ćemo svoja zvanja vršiti vedro, jer je u vedrini neiskazana snaga!

Z. S.

ŽENA STVARA UZORAN DOM

Br. 12.

Kućanica sam i majka 25 godina. Smatram svoje zvanje najuzvišenije zvanje žene, koje joj je sam Bog odredio. U tom zvanju treba najviše ljubavi, požrtvovnosti i samoodricanja. Uzmimo još ako su materijalne prilike slabe, koliko tu treba odricanja, koliko pouzdanja u Boga i njegovu milost, da se sve poteškoće, skopčane sa odgojem i naobrazbom djece, svladaju. Ali kad smo to sve donekle svladali, djecu podigli do samostalnosti, svoj dom učinili najmilije obitavalište i utočište mužu i djeci, sretne osjećamo da smo dobro vršile svoje zvanje.

Ja mislim, da je u mnogo nesretnih brakova većinom žena sama kriva, jer ne ulazi u svoje zvanje s dovoljno ljubavi, požrtvovnosti i samoodricanja. A što se muža tiče, mlade čitateljice i kandidatkinje tog zvanja dobro zapamtite: »M u ž j e o n a k a v, k a k o s i g a r a z u m n a ž e n a o d g o j i.« Vjerujte mi, kažem vam to iz vlastitog iskustva. A tek djeca, i ne treba da kažem, da je i opet na majki, kako da ih odgoji. Jer nema ništa uzvišenije i ljepše nego biti majka dobroj djeci!

S. K., Brod.

VJEČNA ZARUČNICA

NAPISALA JAGODA TRUHELKA

(Nastavak)

Na to on ponovi pitanje malo začuđeno gledajući te suze:

»Tko, hoćete l' mi reći?«

Onda Marica jedva čujno prošapće blaženo i krotko:

»Pa vi znate...«

Lulićka je za to vrijeme brže bolje zaklala još jedno pile i dala ga svojoj gluhoj i napola šašavoj stanarici, da ga očupa i spremi za paprikaš, nadajući se i želeći usprkos svega, da će gospodin Mirko ostati na večeri. Jer bilo šta bilo, Lulićka je znala biti i gostoprimna, baš kao što se i gospodin Mirko za to gostoprimstvo odužívao štokakvim malim uslugama po kući i dvoru, te sad popravi bravu, sad zakucaj dasku na tarabi, učvrsti raklimalu nogu na stolu i stocu, pa čak pokazao veliku spretnost popravivši neki dan kvar na šivaljci, koji je Maricu već odavno smetao kod šivanja, pa je odonda išlo kao namazano.

Ah da, nema prigovora. Taj je mladić, bez sumnje, u svakom pogledu i spretan i okretan, pametan i fin, pa nije čudo, što se svikao Marici. A da je Lulićka htjela, da sebe iskreno ispita, morala bi priznati, da je čak i ona zaljubljena u nj... Pa kako ne će da želi vruće što sretniji svršetak toj pustoj igri...

U neko doba stvori se Lulićka na vratima sobe, gotovo da izađe u varoš. Na glavi joj mrka svilena marama o pasu »cicana« suknja i rekla, a pregača čisto oprana i tvrdo uglažena od modra platna sa cvjetićima.

»Zar vi, mati, odlazite?« zapita Marica ko začuđena.

»Ta zar nijesi čula, da moram gospoji Štucerki odnijeti one keceljice i njezin frizir mantel. Trebala sam već dopodne ići, a nijesam dospjela. A sada je skrajnji čas. Pogledajte, gospodin Mirko, kako su fino i cifrasto ispeglane. Nikoja vešerica u čitavoj varoši ne bi ih tako dotjerala kao ja. Kaže zato i gospoja Štucerka: frau Lulić, samo iz vaše ruke može izići moje rublje pa iz ničije. I kad mi se jednom udadu kćeri, nitko drugi ne će dobiti na pranje njihovu opremu osim vi frau Lulić...

I takovu mušteriju ne smiješ ostaviti na cjedilu. Pogotovo večeras, kad će biti velika gozba i pozvana gospoda iz grada, i veliki župan iz gornje varoši i general sa mladim oficirima iz tvrđave, ko kad će se za jednoga od njih — ne znam je l kapetan ili što li je — zaručiti starija gospodična. Bit će sjajno i bogato! Ha! Kome je Bog dao — pa neka im!

I ona ne će dugo izostati, nije to daleko, samo do one žute kuće na početku varoši, više Drave odmah na uglu. Gospodin ju je sigurno već vidio, kad je dolazio iz grada u Podravinu. Baš fina kuća, s mnogo prozora na dvije strane, na svakom isturene rešetke, kovane od gvozdenih grana i cvjetova. Unutri sve gospodski, da ne može bolje; visoka hrastova vrata na dva krila, sva okovana žutom mjedi, sjaju šarke i brave kao da su od zlata.

»Indi, to nije daleko; mogu da se vratim najdulje za pola sata. Dotle će baba prirediti što treba za večeru. Nadam se, da će nam gospodin Mirko učiniti veselje i kao obično s nama večerati.«

Nato se digne gospodin Mirko i stavivši se u vojničku pozituru rekne, da mu je čast ovaj poziv, ali da će teško moći ostati dugo i pri tome izvadi iz džepa velik zlatan sat, da je Lulićka umalo obnevidjela od udivljenja; — on ima u osam sati važan dogovor sa nekim ljudima kod Vuka u gradu, a ne može odgoditi, pošto noćas mora vlakom u Barč i onda kolima preko Drave u Viroviticu. A vlak ide oko ponoći...

»Šta naopako, vi opet odlazite?« zgrane se Lulićka nemilo iznenađena, da su joj obje ruke ostale u zraku sa krajevima samije među prstima.

PROLJEĆE

»Pa vi znate, mati, da se gospodin mora često odvesti u sela zbog kupovanja žita; je l te, gospodine?« prihvati Marica naglo dignuvši oči ali ne pogledavši u mladića. Htjela je da predusretne daljnje primjedbe materine, ali i zato, da se ne bi primijetilo, kako je i nju osupnula ta vijest. Nije bila nenadano; ta on je pri prvom dolasku govorio, da će u ovom kraju ostajati samo odmjereno vrijeme, dok naime svrši posao. A to se eto valjda sada događa — pa ipak pogodilo je usred srca kao šakom.

»A hoćete l se još navraćati ovamo?« zapita Lulićka usred uznemirenosti, što se pred njom opet rušila jedna zračna kula.

»Pa to se zna, da hoću,« odvrati mladić nasmješljivo i s pogledom na Maricu. »Dopratit ću žito na deregliji, pa onda parobrodom u Zemun i odanle Savom kući.«

Lulićka odahne. Ne možda zato, što je u to vjerovala, nego zato, što je htjela silom, da se zavarava, e će se zlatni golub ipak još vratiti, i jer je mladićev pogled Marici u njoj podigao već zakopanu nadu u kćerinu sreću. I u tim mislima srećom nije ni primijetila, kako su se Maričini prsti dršćući uspetljali oko rukavičarskog zubala, a da je vidjela, zagalamila bi nad kćeri i bez obzira na stranca; ako se pokvari švele, ošteti koža, kvar je i gubitak da Bog oslobodi. Ovako pusti, da njena pamet ponovo proradi i probere, što bi se moglo očekivati od njezinog makar i kratkog izbivanja. Jer, kad je dvoje mladih na samu, koji se vole, na rastanku, više je nego sigurno, da bi moglo doći do kakva takva objašnjenja. Samo da Marica hoće da se uzme ovaj put u pamet...

Oblaktivši košaru sa gotovim rubljem na odlasku prikriči Marici, neka samo pripazi, da štogod ne pogriješi. Pa spraga još brže bolje objasni gospodinu Mirku, kako su to rukavice za jednu mladu zaručnicu (tu je rekla i ime jedne od najodličnijih kuća), pa zato moraju biti i bez najmanje grješke. Dvanaest pari, gospodine moj! Imetak! A za Maricu dika. Rekla je mati zaručničina: znate, frau Lulićka, kad je moj zet naručivao te rukavice — dakako bit će vjenčani dar — kod Gotvalda u gradu, i mi tako izbirali kožu i dogovarali se o boji i duljini, pa o vezu na zarukavlju i sve tako, onda ja — to jest gospoja — Glazerka — rekoh, ali samo od ruke frajle Marice, — upravo tako je rekla — od ruke frajle Marice i to svih dvanaest pari, jer Maričin je posao i izradba ko ničija, točna, bez falinge i ukusna. No to se zna i po sebi. Zato treba da paziš i da se žuriš, jer kako mi je nekidan rekla Glazerka, bit će vjenčanje možda već za tri nedjelje dana. Svakako bit će sjajan pir. Ja kako ne će, samo jedna kći, a ljudi bogati i gosposki. Dakle, gospodine Mirko, nadam se, da ću vas svakako još naći, kad se vratim...

Nato je nestane s nadom u svom materinjem srcu, da bi se već jednom i Marici nasmijala sreća i danas riješilo, što je već predugo drži u stalnoj napetosti — već punih osam godina! pa da se i ona već jednom oslobodi brige za pustu udavaču, a da jadna Marica i za sebe mogne sašiti zaručničke rukavice, gdje je već tolikim nevjestama obula ruke za vjenčanje...

No na trijemu sjetila se nečega pa se vrati u sobu i zapita: »A kako ćete dugo izostati, ako smijem pitati?«

»Tako, jedno desetak — četrnaest dana,« glasio spremni odgovor, »dok ukrcam žito i u treću lađu. Dvije su pune i sad će se u pet sati provesti niz Dravu i moći ćete ih vidjeti s vaših prozora.«

»Šta vi ne velite?« začudila se Lulićka, kojoj na tu vijest ponovo narastoše zazubice. Dvije pune žitarice, pa to je imetak! Onda nastavi na glas, kako joj je žao, što baš sada mora otići. Već je skrajnje vrijeme. Ne smije puštati, da joj mušterija predugo čeka. Neka ih gleda Marica; ali zaboga ne dugo, da ne gubi vrijeme...

Nato će on, da će i ona lako putem sresti lađe; a ako ne, nije joj daleko ni do stanice, gdje ih je on ostavio polazeći ovamo.

Da, ona će već nastojati, da kako tako vidi, što se ne vidi svaki dan.

Potom ostavi suću i uputi se po poslu, u glavi žestoko premećući tu novu vijest o tri lađe žitarice. Bogo moj — koliko je to bogatstvo, gospodstvo! Čisto joj se zavrtljelo u glavi od pustih misli, što su se rojile njenom glavom. Kad bi, da bi — da bi htjela sreća pa i Marica i ovaj svjetski čovjek da se nađu, i možda još danas, kad ih je ostavila, pa da on progovori. Nije doduše običaj, da se djevojka bez provodadžije ili matere obećaje s momkom, no zar se nije i ona, Lulićka, zavjerila sa pokojnim bez trećih, sama s njim jedne nedjelje u šljiviku svoje očinske kuće?

»Da Bog hoće da dâ,« to je bila jedna neprestano ponovljena molba, s kojom u srcu grabila je put uz Dravu...

Nakon odlaska Lulićke ostaše mladi neko vrijeme šuteći. Marica se duboko naželа nad poslom i nervozno čeprkala prstima po švelu. Mladić se zagledao u onaj kao crna svila sjajni vijenac sitnih kovrčaka, što su rubili bijelo djevojačko čelo. Malo pomalo čista se bjelina kože nad očima počela pokrivati sitnim kapljicama znoja. Pomisli momak, kako bi bilo, da joj rukom prevezem preko čela i otarem sitno to biserje? Mjesto toga zapita, u što se to ona tako zamislila?

(Nastavit će se.)

Iza krunidbe Pape Pija XII.

Napisao Dr Josip Andrić

Kad sam na svečanom otvorenju Svjetske izložbe katoličke štampe u Vatikanu 12. svibnja 1936. među ostalim kardinalima prvi put vidio kardinala državnog tajnika Eugenija Pacellija, reče netko kraj mene:

»Eno budućega Pape!«

Sa zanimanjem sam upro pogled u visoku, vitku, elegantnu pojavu toga kardinala, koji je dostojanstveno stajao u razgovoru s kardinalima, dok još nije bio došao Papa Pijo XI., da obavi svečani čin otvorenja izložbe. Nisam sebi mogao predočiti kardinala Pacellija u bijeloj papinskoj odjeći, na papinskom prijestolju i u svečanoj papinskoj funkciji.

Otada sam Pacellijevo ime često čuo spominjati, kada se gdje govorilo, tko bi mogao postati budući Papa. Ali većina je uvijek dodavala, da ipak on ne će doći na Petrovu Stolicu, jer redovito državni tajnik ne bude izabran, pa je za dokaz nabrajan cijeli niz primjera.

U ljetu 1938. putujući kroz njemačku Austriju opazio sam u Grazu u jednom izlogu knjižicu s naslovom: »Männer um den Papst«. (»Ljudi oko Pape«). Na naslovnoj slici je kardinal Pacelli, komu jedan lajik ljubi ruku. Kupio sam tu knjižicu. Puna je grdnje na Papu Pija XI. i na glavne predstavnike Vatikana, u prvom redu na kardinala Pacellija, kojega ta knjižica proglašuje zakletim neprijateljem njemačkog nacionalnog socijalizma. O njemu kao kandidatu za budućega Papu piše u toj knjižici ovo:

»Pacellijev je položaj danas još izvanredno jak. Na njemu se usredotočuje pouzdanje francuskog i američkoga katolicizma, a da o njemačkim biskupima i ne govorimo. Ali on je po svoj prilici već previše moćan, a da bi mogao postići dvotrećinsku većinu u kardinalskom kolegiju i s time papinsku krunu. Prema iskustvima se prošloga stoljeća kaže: Tko uđe u konklave kao ‚budući Papa', izlazi iz njega opet kao kardinal.«

Što se većma bližio dan izbora novoga Pape, to sam više čuo, da kardinal Pacelli — ne će biti izabran. Izniknut će, govorilo se, najedamput netko, za koga se najmanje nadamo.

Sva su se takva nagađanja izjalovila. Svijet je ostao upravo zabezeknut, kad je već prvi dan kardinalski zbor izabrao za Papu baš kardinala Pacellija. I nastade opća radost, kakvoj se nitko nije nadao.

»Papa Pijo XII.... Pastor angelicus: anđeoski Pastir ... Papa diplomata ... Papa Rimljanin ... Kandidat Francuske i Amerike ... Papa, koji najbolje pozna dušu Njemačke ...«

Takvih i tisuću drugih karakteristika bila su sva usta puna o novom Papi.

»Molio sam se neprestano Bogu, da kardinal Pacelli bude izabran,« rekao mi je zagrebački nadbiskup dr Stepinac.

A ja sam osjetio želju, da pohrlim u Vječni Grad i vidim novog Sv. Oca Papu, kad se prvi put u svem sjaju svog papinskog veličanstva bude pojavio prigodom svečane krunidbe.

Otputovao sam u Rim. Bio sam na grandioznoj krunidbi Pape Pija XII. u nedjelju 12. ožujka. Vidio sam novog Papu iz neposredne blizine od nekoliko koraka i primio njegov blagoslov, za koji sam u one nezaboravne časove želio, da se prospe i na sve one, koji su u domovini u duhu kod tog najuzvišenijeg čina.

Bazilika sv. Petra, najveća crkva na svijetu, bila je dupkom puna. Tridesetak a možda i više tisuća naroda nagrnulo je u nju, da pribiva prvoj papinskoj misi novoga Pape. Od najranijeg jutra slijevale su se cijele rijeke ljudstva u tu crkvu nad crkvama, a što više nije stalo u nju, ostalo je vani pred njom na Trgu sv. Petra i ispunilo golem prostor od podrug kilometra dužine. Tu je bila glava do glave — računa se — oko 800 tisuća naroda. Papa Pijo XII. se krunio na balkonu bazilike sv. Petra tako, da je taj divni prizor moglo vidjeti sve ono nepregledno mnoštvo naroda. Cijela je ta papinska ceremonija trajala oko 5 sati, a bila je neopisivo uzvišena. Kao da smo doživjeli nadzemaljsku viziju, tako nam se sve to činilo, kad smo vidjeli, kako nam na nosiljci nose prvi put Papu Pija XII., kako nas blagosiva, kako služi papinsku sv. misu, te kako mu je na kraju stavljena papinska trostruka kruna, tako zvana tijara, na glavu.

»Živio Papa! Živio Pijo XII.!« orila se bazilika sv. Petra, orio se Rim, a taj je kliktaj zahvatio i čitav svijet, pa malo ima časova, kad je toliko milijuna srdaca vezano takvim istim osjećajem zanosa, kako je to bilo na taj dan.

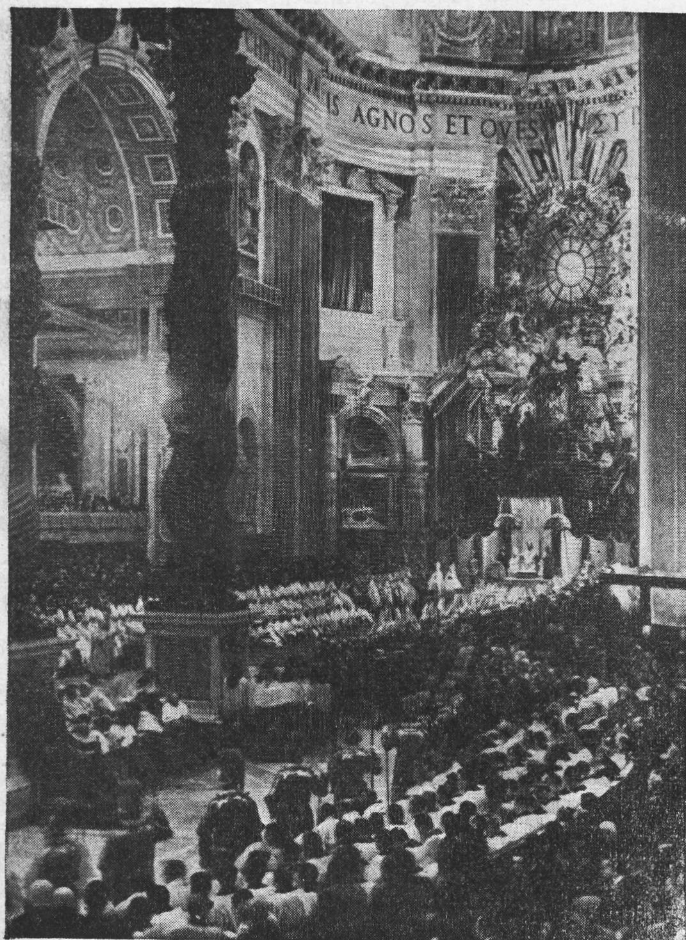
Imamo Papu, kojemu se nismo nadali, ali koga smo zapravo svi željeli i kojemu se svi radujemo. Sretan sam, što sam bio među prvim Hrvatima, koji su pošli, da ga vide i da mu se poklone kao Ocu svega Kršćanstva i Pastiru nad pastirima sviju naroda.

S izbora i krunid

PAPA PIJO XII. IZA SVOG IZBORA 2. OŽUJKA

Dolje: KRUNIDBENA MISA PAPE PIJA XII. U BAZILICI SV. PETRA. PAPA U POZADINI NA PRIJESTOLJU

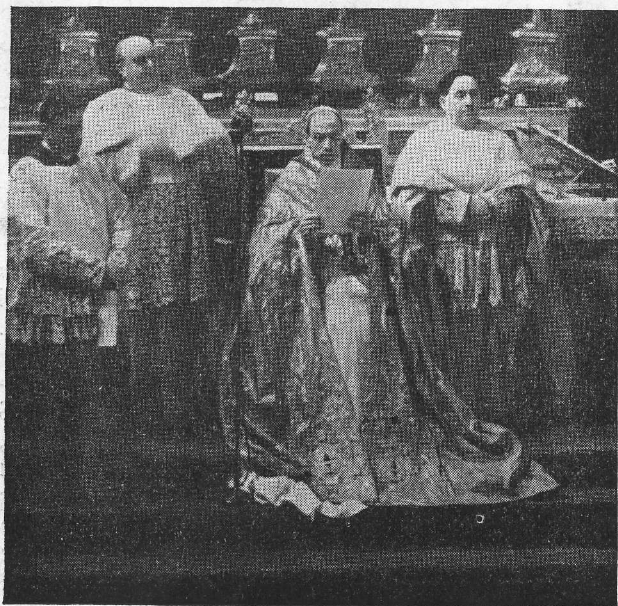

PAPA PIJO XII. NEKOLIKO ČASAKA IZA SVOG IZBORA ide u papinskom ornatu, da primi poklonstvo kardinala

Dolje: PAPA, OKRUNJEN TIJAROM, DIJELI BLAGOSLOV

...be Pape Pija XII.

PAPA PIJO XII. ČITA NA RADIJU 3. OŽUJKA PRVU SVOJU POSLANICU SVIJETU O MIRU

Dolje: PAPA PIJO XII. S TIJAROM NA GLAVI

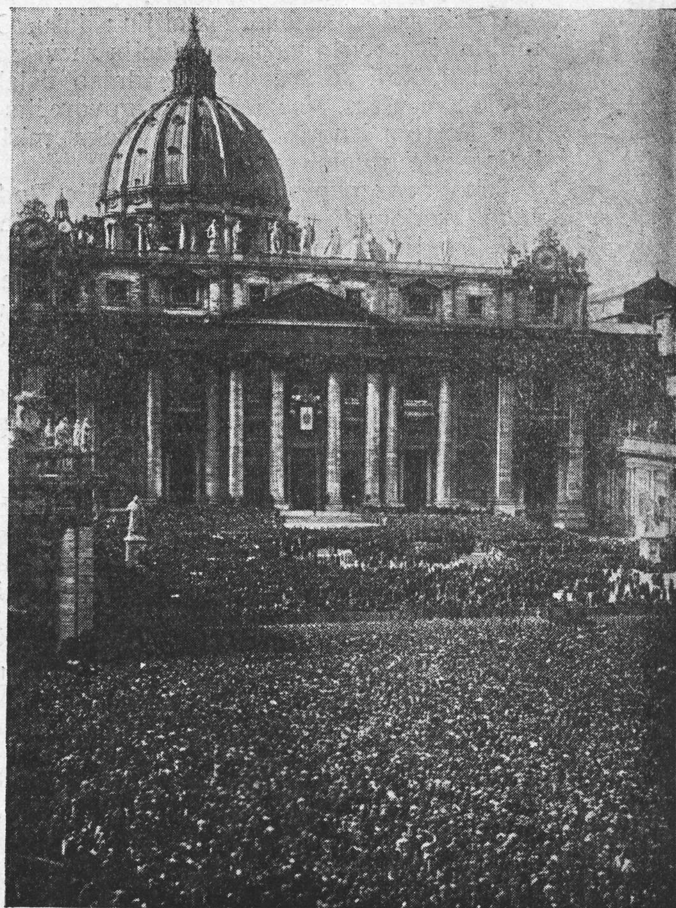
S BALKONA BAZILIKE SV. PETRA, NA KOJEM JE IZVRŠENA SVEČANA KRUNIDBA PAPE PIJA XII., DIJELI ON BLAGOSLOV MNOŠTVU NARODA

PRVA HRVATSKA KNJIŽICA O SV. OCU PAPI PIJU XII.

Na izboru i krunidbi novog Pape bio je u Rimu odlični član radnik Jeronimskoga Književnog Društva te je napisao životopis Pape Pija XII., koji ovih dana izlazi u knjižici jeronimskom nakladom. To je prva knjižica o novom Papi. Ilustrirana je s mnogo slika, stoji samo 1 dinar, pa će se bez sumnje u mnogim tisućama raširiti po svem hrvatskom narodu.

Dolje: POGLED NA TRG SV. PETRA PRIGODOM SVEČANOG ČINA KRUNIDBE PAPE PIJA XII.

Krunidba je obavljena na balkonu bazilike sv. Petra (ondje, gdje se vidi spušten bijeli sag), a naroda je na trgu i u ulici pred trgom u dužini od 1½ km bilo oko 800.000 kod tog svečanog čina

CRNI DVORAC

FRANCUSKI NAPISALA M. DELLY — PREVODI ZLATA L. P.

(Nastavak)

»Baš vam hvala, gospodine! Jest, svi bismo bili sretni, kad bismo mogli na nekoliko časaka pokleknuti ispred Lurdske špilje. To smo svi vruće željeli, ali se nismo usudili da vas za to zamolimo.«

»Tako ću i ja s užitkom vidjeti to hodočasničko mjesto. Hajde, Raul. Hajde, gospođice Vitalino! Idemo u auto: sve ću vas povesti u Lourdes.«

Bilo je krasno poslije podne. Sunce je sa zapada ovijalo lurdsku baziliku zlaćanim čarom. Vrhunci planina bili su obojeni blijedim rumenilom, te su se prekrivali tihanom maglicom. Mjestom su polako prolazile skupine hodočasnika te su se šarolike bretonske nošnje miješale s nošnjama iz Limogesa i iz drugih krajeva.

Vitalina i Raul išli su prvi, a gospođa Landies sa svojim starijim sinom i kćerkom te s inžinjerom polako za njima.

Zaokupljeni svojim mislima Stanislav i Natalija usporiše korake. Stanislav odjednom reče:

»Ovdje osjećam nešto osobito. To je možda osjećaj one iskrene vjere.«

Natalija kimne glavom.

»Čar, koji vi, kao i toliki drugi nevjernici, osjećate na ovome mjestu, dolazi od Božanskoga, od Nadnaravnoga. To je osnovica Lourdesa. Ovdje smo uzbuđeni i protiv našoj volji. I to od tolikih molitava, tolikih patnja, tolike goruće vjere i toliko herojske predanosti. Ovdje se Bog objavljuje na najočitiji način, pa ga čovjek osjeća i onda, ako u njega ne vjeruje.«

»Možda,« promrsi Stanislav.

Dašak radosti uzbudi Natalijinu dušu. Ona je mislila, da se vrlo važna evolucija razvija u tom čovjeku, koji se sve do tada držao daleko od bilokakve vjere. Već je i prije govoreći s njom ili s Petrom iznosio Stanislav neka mišljenja, koja su je uznemirivala.

Teko u razgovoru dođoše do Špilje. Pod mračnim svodom bezbrojne su svijeće širile svoj sjaj. Pred rešetkom je molilo sabrano mnoštvo. Natalija poklekne uz svoju majku, a Stanislav je stajao uz nju nepomično gledajući u kip One, koja obasjava ovaj omiljeli kraj, a s vrućom svojom materinskom ljubavi.

Mladić svrati pogled na Nataliju, ona je molila, a ruke su joj bile sklopljene, oči okrenute Djevici, a njezine su usne drhtale šapćući žarku molitvu.

Gospođa Landies ustane; Natalija učini to isto, a zatim se okrene polako k Stanislavu. Mladićeve se oči sretoše s njezinima, koje su bile lijepe, čiste i plavetne i u kojima je blistao jaki sjaj pomiješan sa suzom. On se malko prigne i upita duboko uzbuđen:

»Jeste li i za mene molili, gospođice Natalijo?«

Ona se slatko nasmiješi.

»Jesam, molila sam za vas milost... Bog je nikada ne odbija ljudima dobre volje.«

»Mislite, da sam ja jedan od takvih?«

»U to sam posve uvjerena,« odgovori ona naglo, a lagano rumenilo oblije joj lice.

U očima Stanislava zablista tračak radosti.

»Kako da vam zahvalim za to pouzdanje?« prošapće s tako dubokim uzbuđenjem, da je i Natalijino srce zadrhtalo beskrajnom srećom.

*

Jednoga se popodneva obitelj Landies nalazila pod zelenom odrinom, u svojemu vrtu. S njima je bio i stari gospodin Hadrijan Dugand, koji je rastreseno listao neku znanstvenu reviju izmjenjujući kadikad nekoliko kratkih misli s gospođom Landies, Natalijom ili Petrom. Činilo se, da je zbog nečesa zabrinut, što uostalom nije kod njega bilo neobično; a njegova ruka, koja je često prelazila preko čela, bila je dokaz teških misli.

»A gospodin Stanislav?« upita odjednom gospođa Landies. »Nije još ništa odlučio o svom zaposlenju?«

»Za sada ne... Bilo mu je ponuđeno više odličnih poslova u Americi, u Australiji i u Rumunskoj; ali on hoće da o svemu dobro razmisli, prije nego se odluči.«

»Meni se čini, da bi on radije ostao ovdje u Francuskoj,« reče Petar.

»To znam, a to bih i ja volio. Ali ponude, koje su mu odavle stigle, vrlo su nepovoljne. Ah, evo dolazi.«

Stanislav se doista u taj čas pojavio na puteljku, koji je vodio do odrine. U ruci je nosio neko pismo, s kojim je sretan mahao.

»Striče, izvanredna ponuda, a ovoga puta baš u Francuskoj!«

»Dođite malko u naše društvo, Stanislave,« reče Petar ponudivši prijatelju stolac, »niste mogli bolje prispjeti: baš smo o vama govorili.«

»O čemu se radi, Stanislave?« upita starac.

»Evo, striče: jedan od dobrih prijatelja, koji se za me zanimaju, javlja mi o jednoj izvanrednoj prilici. Jedan Amerićanin, koji je zanesen automobilizmom, kani utemeljiti u društvu s nekim prijateljem jednu tvornicu, kojoj bi se na čelu nalazio kakav inženjer. Ja bih bio kandidat za to mjesto, a vi znate, da sam uvijek sanjao o automobilizmu. Prihodi bi bili sjajni, a ja bih mogao slobodno da radim, jer mi se čini, da ta gospoda nisu Bog zna kakvi stručnjaci u tome pitanju.«

»Ali ti govoriš o nekom Amerićaninu... Gdje bi imao smjestiti svoju radnju?« zapita stari gospodin Dugand.

On je sa svojim nećakom uvijek razgovarao s posebnim poštovanjem, što je i obitelj Landies opazila.

Desno: PIETÀ
Djelo Ivana Meštrovića

»Gospodin Holker živi u Francuskoj i stanuje u dvorcu Eyrans u Perigordu. Tvornica se podiže u kraju između toga dvorca i Saint-Pierre od Saillesa — mjesta, gdje obitava drug moga Amerikanina gospodin Ravines.

»Saint-Pierre od Saillesa!« ponovi oporim glasom stari gospodin Dugand.

»To me ime na nešto podsjeća!« reče gospođa Landies. »Mora da sam ga prije već čula spominjati... Ah, da, sjećam se! Baš je tamo u dvorcu Saillesa živjela gospođa Vaulan, koja je umrla nekoliko dana iza iščeznuća svoga malog sina.«

Sive oči staroga gospodina Duganda obuhvatiše s tjeskobnim pitanjem gospođu Landies.

»Kako je to bilo? Kako? Molim te pričaj nam, mamice, šta je to bilo!« povikaše Paul i Vitalina.

»Ne znam ni ja baš sve, djeco moja... Gospođa je Vaulan provela dvije godine u Virenesu i to u kući blizu naše. A onda ju je pozvao k sebi vojvoda od Saillesa, koji je bio rod njezina muža i koji je njezinog sina Gislana htio učiniti svojim baštinikom. Nekoliko mi je puta pisao i ja sam opazila po njezinim pismima, da je pritišče sve to veća tuga, ipak se jadnica nije nikad tužila; samo je ponekad spomenula svoje narušeno zdravlje. A jednoga sam dana iz novima doznala, da je Gislano iščezao i da ga nije moguće pronaći, pa i to, da je njegova nesretna majka umrla.«

»A je li se dijete našlo?« upita Stanislav.

»Ne... Ja bar o tome nikad nisam čula.«

»Gislano? To mi ime nije novo... i budi mi neko sjećanje,« reče Stanislav.

»Hoćeš li prihvatiti tu ponudu?« prekine ga naglo stari gospodin Dugand. »Čini mi se, da ih imaš više u izgledu, koje bi ti bolje odgovarale.«

»U prihodima nije baš velika razlika, a sve su druge izvan Francuske!«

»Pa to ne smeta. Kad si došao, govorio si, da ćeš se vratiti u Ameriku.«

Slatki bljesak zatitra u Stanislavovim očima.

»Da, onda su mi sva mjesta bila indiferentna; ali sada bih najradije ostao u Francuskoj. Ova mi se ponuda doista vrlo sviđa; ali ću se još potanje obavijestiti kod svoga prijatelja.«

»Promisli,« reče kratko starac i opet počne da čita.

»Međutim hajdemo odigrati partiju croqueta!« usklikne Raul i skoči na noge.

»Hajdemo,« pristane Stanislav. »Koji će biti naši drugovi u igri?«

Petar nije htio igrati, jer je imao nešto važna svršiti. Zato je Natalija uzela njegovo mjesto i započela igru zajedno s inžinjerom, Vitalinom i Raulom.

Po prilici iza pola sata igre gospođa Landies pozove Vitalinu i Raula, jer je već bilo vrijeme za učenje. Natalija zajedno sa Stanislavom počne skupljati sav pribor igre.

»Moja će braća teško prežaliti vaš odlazak,« reče Natalija.

»A i ja ću mnogo žaliti za svojim susjedima! Nikada se nisam naužívao obiteljskih radosti, ali za vrijeme, koje sam ovdje proveo, često sam se osjećao, kao da se nalazim u krugu vlastite obitelji.«

»Jeste li odavna bez roditelja?«

»Svojega oca nisam ni poznavao, a bilo mi je pet ili šest godina, kad mi je umrla majka. Kao u magli vidim njezino ljupko lice i njezine plave kose.«

(Nastavit će se.)

Isus plače nad Jeruzalemom

Spjevao Ante Jakšić

»I kad se približi, ugleda grad i zaplaka nad njim!« Luka, 19, 41.

Ti, što si danas ponosit i slavan,
i smrću biješ proroke, i pravdu
prkosno nogom svaljuješ i gaziš;
i ti, što riječi prezreo si moje,
u prahu, srušen, jednom ćeš da plaziš!

Jer ti si lukav, savitljiv ko zmija,
što danas hvališ, sjutra psuješ gnusno,
u srcu tvome zlobni sni se jate;
i ti, što danas ohološću dišeš,
ne slutiš, da će neprijatelj doći,
o zemlju lupit tobom, pljunut na te.

U tvome krilu ja sam čuda stvarô,
da siti budu što su duha gladni,
da vide jasno od rođenja slijepi;
u tebi sumnjom ostadoše hladni,
u bludnji bludnjom liječeć svoje jade,
i zato kamen na kamenu ne će
od tebe ostat, moj nesretni grade!

I dokle danas sja se tvoje čelo,
i dičan slaviš laž što zbore suci,
sramotu tvoju ugledat će puci,
i tamjan, što ti farizeji kade,
nad grobom tvojim dimit će se, da te
podsjeća na me, zalutali grade!

Jer tebi bješe vječno svijetlo dano,
i riječ, za kojom mnoga carstva žude,
al' sudeć meni, nijesi znao, da ti
već sada djeca o propasti sude!

Ti vidje jasno, kako li sam tebe
od prvih dana ljubio i kako
umjesto tebe nad tobom sam plakô,
da suncu digneš svoje grane suhe,
al' oči tvoje ostale su slijepe,
i uši tvoje ostale su gluhe!

I zato crv već grize tvoje žile,
iz tame vojske dižu se i jate,
ko orkan hrast, da obore te i da
o zemlju lupe tobom, pljunu na te,
i da ti skrše moć i slome nade,
i kamen ne će na kamenu ostat
od tebe, jadni i nesretni grade!

Svadba u Kani

I dođe da ljubav srca združi,
i vjernost srž života teška hrani;
a pozvan bje i Isus, da tog dana
dionik bude veselja u Kani.

Al' noć kad nasta: a posude prazne,
pogleda majka Isusova sina:
»Ovima srce razigra se, ali
suđe je prazno, nema više vina!«

Pogleda Isus majku, pa se stuži:
»Moj čas još nije nadošao, ženo.«
A onda reče slugama, da bude
posuda svih šest vodom napunjeno.

A kada oni izvršiše, On je,
vrh čela dok mu sjajan plamen kruži,
svečano rekô: »Nadgledniku neka
iz suđa ovog sluga čašu pruži.«

I čašu ispi nadglednik i zovnu
ženika gladeć rukom vršak brade:
»Domaćin svaki u početku bolje,
a potom tiše vino ljudma dade.

A ti učini obratno i sada
bar meni odaj tajnu dobrog vina.«
A sluge, što su riječi čule, prve
potraže gledom Marijina sina.

I gle, kad stolu svi poglede svrnu
gdje i sam slavlju dizao je krilo,
zašute svi i začude se mnogo:
med njima Njega nije više bilo!

Ante Jakšić

ZA DOBRE DOMAĆICE

Dobar tek

Mliječna juha s rezancima i žumanjkom. Kuhaj pola litre mlijeka, pa dok polagano vrije, metni u nju tri žlice rezanaca te kuhaj još četvrt sata. Na koncu malo posoli, metni malo maslaca i primiješaj jedan žumanjak.

Talijanske pržolice. S mesa za pržolice odstrani kosti i loj te ih stuci, posoli i napuni ovom smjesom: Miješaj 10 dkg maslaca s 3 jaja, dodaj 3 žlice riže, koju si u mlijeku napola skuhala, zatim malo žemljinih mrvica, oko 20 dkg nasjeckanog sušenog mesa i zelenog peršina. Sve smiješaj pa tim napuni pržolice, sveži ih koncem i prepeci naglo u vreloj masti. U drugoj šerpi pirjaj na maslacu luka, dok ne porumeni, pa u to metni pržolice, pospi mrvicama od kruha i pirjaj, dok ne nastanu mekane. Tad ih izvadi i metni u drugu šerpu, umak zapraši brašnom, zalij crvenim vinom i juhom. S pržolicâ odstrani niti, stavi ih na zdjelu i prelij procijeđenim umakom.

Torbice punjene sirom. Dobroga, ne suviše vlažnog bijelog sira samelji na stroju, umiješaj dva žumanjka, malo šećera, grožđica i limunove korice. Listavo tijesto razvaljaj, kotačićem razreži četvorine, metni na svaku žlicu smjese od sira, ćoškove na vrhu zazlijepi sa bjelanjkom, peci naglo i pospi šećerom.

Naduvak od čokolade. Miješaj 30 grama maslaca, da se zapjeni, pa primiješaj 30 g razmočene čokolade, 50 g šećera i 2 žumanjka. Sve miješaj te dodaj na kraju snijeg od 3 bjelanjka. Peci polagano 25 minuta.

Omlet od jetara. Miješaj dobro 3 jaja s 15 dkg očišćenih i kroz sito prognječenih jetara i s malo soli. Ugrij na tavi za palačinke 5 dkg masti i stresi u nju tu smjesu, koju neprestano je protresajući peci. Tada omlet smotaj, stavi na zdjelu i obloži salatom ili zelenjem. S. A.

Zdravlje

Domaći čaj od lišća šumskih jagoda. Ruski si je čaj uslijed svoje fine kakvoće i jeftine cijene utro put u sve europske zemlje. On konkurira i kineskomu čaju. Medicinska znanost otkrila je u posljednje vrijeme novu vrst čaja, koji da je isto tako fin i ljekovit kao i ruski čaj, a to je mlado lišće od običnih šumskih jagoda. Kada se to lišće u proljeću, čim se iz zemlje pomoli, ubere i u hladu osuši i na suhom mjestu čuva, imade ugodan miris. Kada se onako kuha i priredi kao ruski čaj, imamo od njega miomirisno, fino i zdravo piće, dapače bolje od ruskog čaja. Kako u našoj domovini jagode svuda obilno rastu, lako je doći do toga lišća. Pa kome se hoće, evo nas u proljeću, neka ubere, i neka pravi pokus. Ne stoji ga ništa, nego ono malo truda, pa bude li pokusom zadovoljan, čemu da kupuje ruski, kada imamo od našeg jagodina lišća posve fini i zdravi domaći čaj, koji ne stoji ništa. Cerjak

Kućni savjeti

Mrlje od kave čiste se tako, da na njih kapneš nekoliko kapljica glicerina te ih ispereš mlakom vodom.

Vino od riže prave i piju Japanci i Kinezi. Tamo nema vinove loze, pa zato prave vino od riže, koje je tako dobro, kao što su najfinija naša vina.

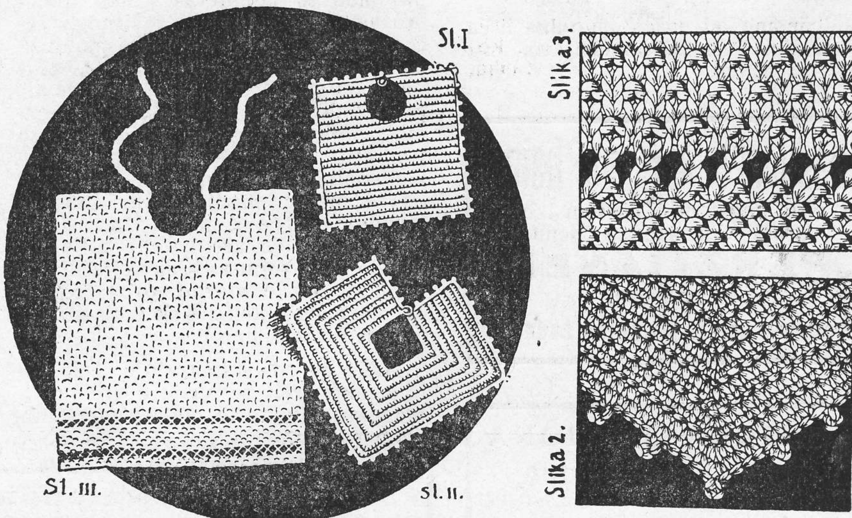
Kako da se potamane miševi? Tako se mnogi domaćin i domaćica u brizi pitaju, kada vide, koliko im miševi nanose štete. Šta sve ne kušaju, kakva sve sredstva ne upotrebljavaju, pa ipak ništa. Zato evo jedan savjet, koji je možda najbolji, kako da se miševi potamane. To je sasvim jednostavno. Uzmeš malo negašenog vapna (kreča), stučeš ga sasvim u prah, pa onda to pomiješaš s isto toliko brašna, a dodaš tome i sitnoga šećera. Tu mješavinu od brašna, kreča i šećera naspi svuda tamo, gdje ima mnogo miševa. Miševi će se na ovo slatko i tečno jelo brzo namamiti, pojest će ga, ali će im se brzo i osvetiti, jer kad se onaj kreč u njima upali, moraju uginuti. Dobro je, da se metne negdje blizu i posuda s vodom, jer će se miševi iza tog jela i napiti, pa će sve brže i bolje ići. Tako ćeš se sigurno i lako riješiti miševa. A što je glavno, ovo sredstvo ne može da škodi ni ljudima ni domaćim životinjama.

Mrlje od rđe odstranjuju se iz rublja, ako držiš te mrlje u vrelom limunovu soku te ih onda ispereš mrzlom vodom. S. A.

Kuhinjski kalendar

Ožujak Srijeda **29**	Objed: Juha od kiseloga kupusa. Okrugljice od krumpira s umakom od šljivina pekmeza. Večera: Kajgana s lukom.
Četvrtak **30**	Objed: Juha od rajčice. Bečki odresci sa salatom od krumpira, luka i celera. Večera: Riža na mlijeku.
Petak **31**	Objed: Juha od mrkve. Rezanci s makom. Večera: Uštipci od krumpira. (St. Andrić »Jela od krumpira« str. 13.).
Travanj Subota **1**	Objed: Juha od cvjetače. Talijanske pržolice s kašom od krumpira i kiselim krastavcima. Večera: Kiselo mlijeko.
Nedjelja **2**	Objed: Govedska juha s kockama od moždana. Govedina s rižom i umakom od luka. Pita od oraha. Večera: Samljevena govedina s lukom i octom.
Ponedj. **3**	Objed: Juha od telećih kosti sa žličnjacima od grisa. Repa sa suhim mesom. Večera: Torbice punjene sirom.
Utorak **4**	Objed: Govedski gulaš. Okrugljice od jabuka. Večera: Tvrdo kuhana jaja sa salatom.
Srijeda **5**	Objed: Juha od graha. Grah s mrvicama od žemlje i pirjanim kupusom. Naduvak od čokolade. Večera: Sir s vrhnjem.
Četvrtak **6**	Objed: Kisela juha sa suhim svinjskim rebrima. Omlet od jetara. Večera: Naduvak od krumpira. (St. Andrić »Jela od krumpira« str. 14.).
Petak **7**	Objed: Sardine. Kaša od graha. Kokice. Večera: Rezanci s orasima.

Tri praktična podbradnika

Donosimo za naše domaćice tri podbradnika. Dva manja podbradnika (sl. I. i sl. II.) kačkana su od ružičaste ili modre svile. Veći (sl. III.) pleten je od deblje vune. Vrlo su solidni i praktični. Nije potrebno da ih glačamo, već ih mokre prostremo da se suže.

SLIKA I. Za podbradnik, koji prikazuje ova slika, trebamo jednu deblju kačkalicu i 35 grama svile. Kačkamo s dvostrukom niti. Načinimo lančić od 39 očica, zabodemo u 2 očicu. Pravimo kratke stupiće, u svakom redu 38 stupića. Za vratni izrez ostavimo 10 srednjih očica i radimo najprije s jedne strane 14 stupića.

U tri slijedeća reda oduzimamo po 1 očicu za izrez oko vrata. Onda pletemo 3 reda ravno. Zatim u svakom redu dodajemo po 1 očicu oko izreza, sve dok nemamo 20 stupića. Onda završimo. Prekinemo nit — i drugu stranu isto tako napravimo. Cijeli podbradnik opkačkamo malim zubićima. Radimo kratke stupiće, iza svakog četvrtog napravimo lančić od 4 očice, zabodemo u prvu očicu lančića, provučemo i opet pletemo 4 kratka stupića, 4 lančića i t. d.

SLIKA II. Za podbradnik, koji prikazuje sl. II., potrebno nam je 25 grama svile i jedna tanka kačkalica. Radimo s jednostrukom niti. Radi se ovako: Napravimo lančić od 56 očica. Prvi red: 12 kratkih stupića u 12 očica, u 13 očicu napravimo 3 stupića, 14 stupića u 14 očica, 3 stupića u 28 očicu, 14 stupića u 14 očica, 3 stupića u 43 očice, 12 stupića u 12 očica i 1 očicu u zrak. U slijedećim redovima pravimo 3 povećanja po 3 stupića uvijek u sredinu od 3 stupića u jednoj očici od prošlog reda. Napravimo 24 reda i obrubimo podbradnik malim zubićima. Uzorak za rad ovoga podbradnika vidimo desno dolje na slici 2.

SLIKA III. Uzmemo 50 grama deblje svile i dvije igle od 3½ mm. Ovaj treći podbradnik počnemo sa 60 očica. Pletemo 1 očicu pravo, 1 očicu krivo izmjenično, u drugom redu pravimo iznad pravih krive, a iznad krivih prave. Tako 5 redova. Onda ažuru: 2 očice pletemo zajedno, 1 nametnemo; 2 očice zajedno, 1 nametnemo i t. d.

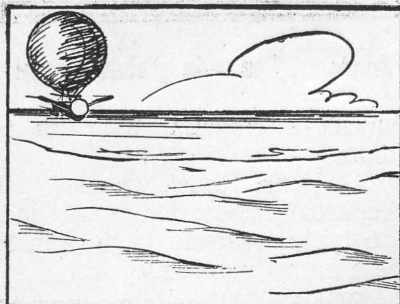
Načinimo opet 15 redova kao u početku, onda opet ažuru. Onda pletemo dalje ovako: 1 očicu pravo, 1 očicu krivo, izmjenično. Drugi red: pravo. (Vidi uzorak: Slika 3. — nalazi se desno gore). Treći red: 1 očica krivo, 1 očica pravo, izmjenično. 4. red opet pravo.

Napravimo 50 redova. Sada imamo otprilike 28 cm duljine. Osamnaest očica u sredini završimo. Radimo najprije jednu stranu do kraja. U svakom 2. redu oduzmemo sa srednje strane 1 očicu. Tako kroz 6 redova. Radimo još 14 redova ravno i završimo. Drugu stranu napravimo isto kao i prvu. Vežemo vrpcom. Ili možemo napraviti s kačkalicom lančić. Duljina može biti po volji. Obrubimo kačkalicom cijeli podbradnik s malim zubićima.

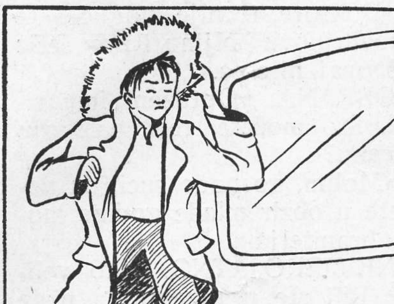
Z. L. P.

Mali Toma u balonu

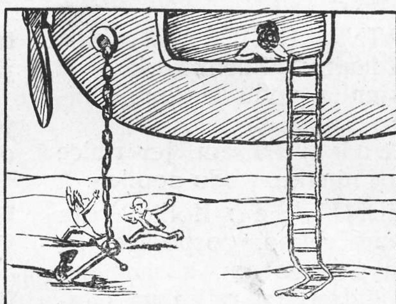
Prema istoimenom romanu Mark Twaina — *Slike i tekst od M. Fučića*

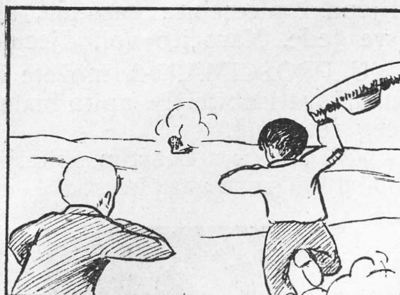
31. Na žutoj ravnici nije bilo ničega. Svuda samo pijesak. Kako se je balon spuštao sve niže i niže, bilo je oko njega sve toplije.

32. »Uh, što je vruće! Rasprsnut ću se u ovom teškom kaputu. Da sam barem sada u Haunibalu! Tamo je tako ugodno.«

33. Balon su usidrili i spustili ljestvice. Tom i Huck sišli su da malo protrče. Jim je ostao čuvati balon.

34. Najednom se mladim pustolovima pričini, da im neko ide ususret. Na žutoj plohi gibala se je jedna tamna mrlja i naglo se povećavala...

35. »Dečki!... Bježiš!! Bježiš, ako imala rado svoja mlado život! To bilo lav!! Kroz durubinu vidlo grozno lav, koje pobjeglo iz londonsko menešarija. Bježiš, dečki, koliko capa trknula i koliko papak nosilo!«

36. Njima je stao dah u grudima. Ipak potrčaše pijeskom kao strijela... Iz daljine čulo se urlikanje lava, a gore u balonu derao se Jim i prestrašeno cičao, da je Hucka već od toga počela ostavljati snaga...

(Nastavit će se.)

Veliki natječaj „Obitelji" — Br. IX.

U hrvatskoj književnosti nisu žene sve do najnovijeg vremena postigle značajnijih uspjeha. Danas imamo nekoliko ženskih imena, koje za sobom imaju lijepu književnu prošlost. Književnica, koja je na našoj slici, postala je u početku poznata svojom lirikom, koja je karakterizirana dubokom mistikom, lijepim stilom i slobodnim stihovima. Kasnije je prešla na roman i novelu. Autoričin roman »Portreti« po sižeu nije daleko od njezinih pjesama, a »Jaslice«, koje je izdala »Knjižnica Dobrih Romana«, prelaz su k novim njezinim radovima, u kojima ima više radnje. Takav je njezin veliki roman iz života Hrvatskog Zagorja »S naših njiva«. Dosada je izdala »Matica Hrvatska« dijelove: »Njive« i »Magle«. Dakako da se i u tom novom romanu spisateljica ističe detaljnim iznošenjem ljudske duše. Napisala je i jednu dramu, a češće se javlja i pjesmama.

KOJA JE TO HRVATSKA KNJIŽEVNICA?

I ovo rješenje spremite, da ga na koncu objavljenog natječaja pošaljete skupa s ostalima. Lida Košutić

ZA ŠALU I SMIJEH!..

ZLATNE RIBICE. M a j k a pita Zdenku: »Zdenka, da li si promijenila vodu zlatnim ribicama?«

Z d e n k a: »Nisam, jer ribice nisu još ni staru vodu popile.«

ŠTEDNJA. Š e f: Koliko puta sam vam rekao, gospođice, da štedite s priborom, a sada ste opet napisali tri retka na čitavom arku. Bacite to odmah i napišite isto na polovici arka.«

LASKAVAC. »Da, moja draga! tako je već na svijetu, da najveći glupani ljube najljepše žene.«

O n a: »Ej, ti laskavče!«

NEMOGUĆE. »Vaš muž, gospođo, treba potpuni mir barem mjesec dana.«

»Doktore, to nije moguće! Ja trebam novu haljinu i nov šešir još ovaj mjesec.«

OBRANA. »Optuženi ima riječ. Što možete reći u svoju obranu?«

»Molim, gospodo suci, da uzmete u obzir mlade godine moga branitelja.«

NEVJEROJATNO. »Što velite? Bili ste u Plzenju, a niste ispili ni čaše piva? Kako to može biti? To je baš tako, kao da ste bili u Napulju, pa niste umrli!«

MEĐU PENZIONIRCIMA. »Čital sam ščera v novinama, dragi Lojz, da halt svaka čaša vina skraćuje človeku život za tri dana.«

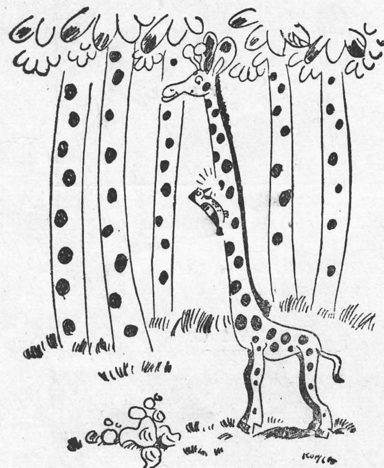
»Joj na, Rudek, nemoj tak bedasto pripovedat. Azo, onda po tvojem računu ja bi pred tri lete moral vumreti.«

OGLAS. U jednim zagrebačkim novinama štampan je ovaj oglas:

»Prodaje se jeftino pas. Vrlo lijepa i plemenita pasmina, ali sve jede. Naročito voli djecu.«

U PROSCIMA. »A možete li uzdržavati obitelj?« upita budućeg zeta tast.

»Ali šta ću s čitavom obitelji! Ja molim samo vašu kćer!«

Mala zabuna

Uputa. M a j k a: »Što ću učiniti s tim djetetom, koje toliko viče?«

K ć e r k i c a: »Mamice, zar nisi dobila s bebom i uputu, kako ćeš s njom postupati?«

Dobrijan na nogometnoj utakmici

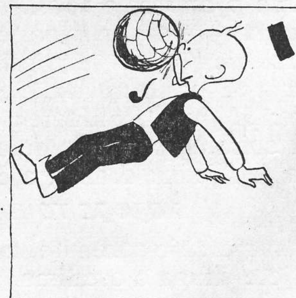
Utakmica danas
bit će baš velika,
kad se na nju sprema
i naš mudri čika.

Ta kakav bi onda
pravi športaš bio,
kad se ne bi i tu
danas pojavio?

Razvila se igra
u po bijela dana,
obuzela svega
čiku Dobrijana.

Al kako je u tom
pao još u »sos«,
to najbolje znade
Dobrijanov nos!

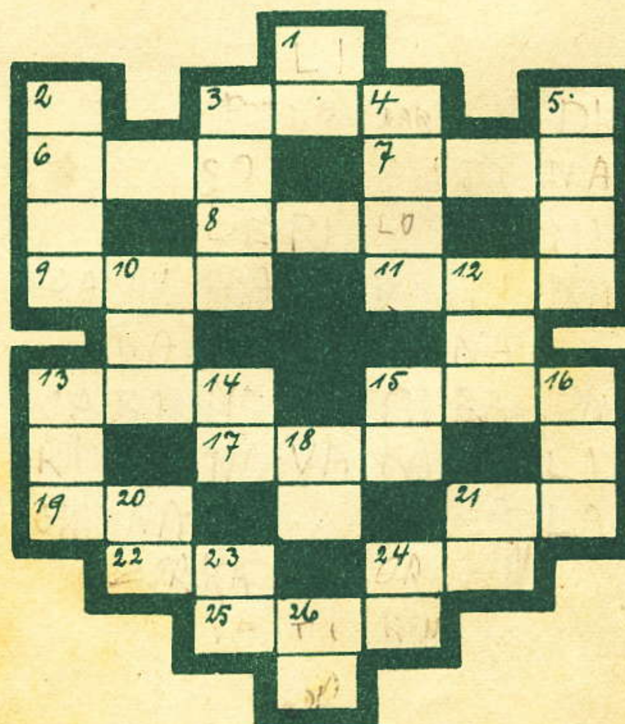
Ilustrovani tjednik „Obitelj" stoji 3 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536
„Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Dezelićeva ul. 2.

1. Dražesna haljina s ukrasom od cvijeća. Gornji dio na maleni pasac i bogato naborana suknja posve jednostavna. — **2.** Elegantna jednobojna haljina sa šarenim umetkom sprijeda. Osobito su interesantni rukavi. Ovratnik je visok i sprijeda se povija. — **3.** Crna poslijepodnevna haljina sa vezicom. Vezivo je izvedeno jednobojno, u kojoj lijepoj pastelnoj boji, a može i u više boja. — **4.** Haljina od isprugane tkanine. Uski porub na džepovima, puceta, ovratnik i muslinasta maramica u jednoj boji, prikladnoj haljini. — **5.** Poslijepodnevna haljina od tamnoplavog svilenog materijala kombinirana s prugastim markizetom u istoj boji. Ovratnik posve uzak, uz vrat, a kao ukras služi cvijeće u živim bojama.

Slogovna križaljka

Složio M. Badovinac, Zagreb

Vodoravno: 3. Više nego dobar, 6. Grad u Italiji, 7. Rijeka u Dalmaciji, 8. Lijepak, 9. Mjesto u Hrvatskoj, 11. Običaj, navada, 13. vrst državnog poreza, 15. Svečanost (tud.), 17. Pokrajina u Španjolskoj, 19. Potok koji teče kroz Samobor (ruševina, bez i), 21. Bački izraz za seljaka, dječji izraz za lijepo, 22. Žensko lice iz opere »Zrinjski«, 24. Osjetilo (tud.), 25. Papinski grad.

Okomito: 1. Kupalište u Veneciji, 2. Vrsta kobasice, 3. Više nego slana, 4. Glavni grad Katalonije, 5. Nauka o gibanju, 10. Zdenci, 12. Vinotočje, 13. Konstantinopol, 14. Roman od Zole, hipokoristikum za majka, 15. Naš sitni novac, 16. Žensko ime (Samson i...), 20. Hrvatski pjesnik, 21. Ne težak, 23. Dnevno piće, 24. Nevrijeme, strašna oluja, 26. Rijeka u Vojvodini.

Rješenje treba poslati do 10. travnja. Među odgonetače podijelit će se 20 lijepih romana.

RJEŠENJE I NAGRADE IZ BR. 4

Vodoravno: 1. baka, 4. ime, 6. resiti, 8. Drava, 9. Anka, 11. orkan, 13. trias, 15. ras, 15a. par, 17. trud, 19. Pro, 20. da, 21. si, 22. me, 24. sin, 25. Ada, 26. Mr.

Okomito: 1. Bird, 2. Amerika, 3. kesa, 5. stan, 7. Ivan, 10. ka, 11. ora, 11a. ris, 12. aspirin, 13. tri, 14. krt, 16. lud, 18. dama, 19. psi, 23. Edo, 24. som.

Po 5 knjiga dobili su: A. Trlasi iz K., Vsetović iz I. Po jednu knjigu dobili su: P. Žimbrek iz B., M. J. Ćurković iz S. B., M. Jerčić iz M., H. Čitaonica iz Odaka, K. Bralić iz Sarajeva, Š. Pavletić iz K., A. Schreiber iz O., M. Fucks iz S., M. Ilijić iz Skoplja, Z. Štefančić iz S. I. Z.